

***El País* “comenta” els resultats d’una enquesta**

Deixant de banda que sigui discutible que les enquestes reflecteixin què opina determinat grup social sobre determinades temàtiques (si és que els seus membres en tenen cap opinió) i deixant de banda la cuinada posterior de les dades brutes, és interessant d’observar què destaquen els mitjans d’aquests resultats cuinats. Allò que es posa en relleu coincidirà en general amb la posició del mitjà de comunicació davant determinades debats i envits polítics i servirà d’argument per reforçar aquest posicionament. D’aquesta manera, els mitjans esdevenen actors polítics.

El passat 27 de febrer *El País* dedicava gairebé dues pàgines i mitjà (18-20) a comentar i exposar els resultats d’una enquesta de l’institut Opina sobre la realitat del País Basc.

En aquesta article analitzarem la notícia principal de la pàgina 19, que es centrava en un conjunt de preguntes que tenien a veure amb el que s’ha anomenat mediàticament pla Ibarretxe i que anava il·lustrat amb un seguit de gràfics. Aquesta anàlisi vol demostrar que, amb l’ús de diverses tècniques, el diari destaca allò que s’ajusta a la seva línia editorial¹ i, per contra, minimitza allò que no hi coincideix. O dit altrament: en aquests cas concret, *El País* se serveix de determinades dades d’una enquesta per reforçar la seva oposició (caldría dir *rebuig*) a la reforma de l’estatut proposada pel Parlament basc. Per tant, en el fons estem davant d’un text argumentatiu camuflat (o *blanquejat*) de text expositiu.

L’article començava amb el titular “Un 42,1% de la ciudadanía vasca rechaza el 'plan Ibarretxe', frente al 38,5% que lo apoya“, afirmació que, aparentment, era refermada a l’entradeta amb l’enunciat “Son mayoría, el 42,1% de los ciudadanos vascos, los que aseguran que no apoyan esta propuesta de nuevo Estatuto, frente al 38,5% que le otorga su confianza, según los datos de la encuesta de Opina, que ha formulado una serie de preguntas en torno a esta propuesta política, rechazada por el Congreso el pasado 1 de febrero.“

Fixem-nos, però, en un canvi lèxic significatiu: mentre que al titular s’usa el mot “rechaza”, a l’entradeta el verb és “apoyan”, el mateix que s’havia fet servir a la pregunta de l’enquesta (“Apoya el plan Ibarretxe?”). No estem davant de dues expressions sinònimes, perquè és evident que “no apoyar” no implica automàticament “rechazar”, tot i que de ben segur entre les persones enquestades que no hi donen suport hi ha que també les que rebutgen² el pla Ibarretxe. Un altre fet que *El País* no té en compte és que entre els qui no hi donen suport hi pot haver els i les qui el consideren massa curt per a les seves aspiracions. Si disposéssim de les dades brutes, és a dir, dels qüestionaris individuals de l’enquesta, podríem comprovar o desmentir aquesta hipòtesi³. Sens dubte, el salt de “no apoyar” a “rechazar” en un lloc tan significatiu com el titular d’una notícia és revelador de la posició del diari en relació amb el Pla

---

¹ En altres articles s’ha analitzat aquesta línia editorial, així com el fet que la pràctica totalitat dels articles d’opinió d’aquest diari s’oposaven al pla Ibarretxe, la qual cosa és una bona mostra del *pluralisme* que es pot esperar de la majoria dels mitjans convencionals espanyols.

² Posarem un exemple molt actual: per al *El País* serien equivalents les expressions “no donar suport a ETA” i “rebutjar ETA”?

³ Seria bo que els mitjans oferessin aquestes dades als seus llocs web, tot i que dubtem que ho facin, ja que d’aquesta manera quedarien al descobert tant les cuinades com les febleses d’una metodologia, l’enquesta d’opinió. Els druides sempre tenen cura de no fer públic el secret del seus suposats poders màgics.

Ibarretxe: és *El País* que “rechaza” el Pla Ibarretxe, no pas, suposadament, el 42,1% de la “ciudadania vasca”.

D'altra banda, si es té compte el marge d'error reconegut per l'enquesta (+/- 2,53%), la diferència entre les dues opinions (qui hi dona suport i qui no) és irrellevant des del punt de vista estadístic. És a dir, des d'aquest punt de vista no estava justificat ni el titular, ni encara menys l'expressió “son mayoría” de l'entradeta (“Son mayoría, el 42,1% de los ciudadanos vascos, los que aseguran que no apoyan esta propuesta de nuevo Estatuto, frente al 38,5% que le otorga su confianza [...]”).

A més de l'afirmació que acabem de comentar, l'entradeta resumia el resultat de dues preguntes més:

Un 60% asegura que el proyecto político de Ibarretxe "debe contar" con la aprobación del Parlamento nacional. En el mismo apartado relativo al Estatuto de autonomía, el 50,8% se decanta por mantener la situación actual de autonomía como forma de estado para el País Vasco.

Per tant, com passa amb el titular o el subtítol (“El 50,8% prefiero la autonomía frente a la independencia (18,1%) o el federalismo (16,3%)”), a l'entradeta (una secció prominent de la notícia, que la resumeix) es destaquen els resultats de les respostes que s'ajusten (o semblen ajustar-se) a línia editorial del diari analitzat.

El cos de la notícia comença amb un paràgraf que exposa fonamentalment els percentatges de les respostes a la pregunta “¿Cuál es su nivel de satisfacción con el actual Estatuto de autonomía?”:

Con un primer dato a la vista, que el 60,9% de los vascos asegura conocer poco o nada el *plan Ibarretxe*, la fórmula jurídico-política actual, es decir, el actual Estatuto de autonomía, sólo deja insatisfecho al 21,3%, frente a un 33,6% que se declara conforme con él y un 37% que se considera parcialmente satisfecho.

L'enunciat principal d'aquest paràgraf estableix, mitjançant la locució “frente a”, una contraposició dual, és a dir, amb dos pols o dues possibilitats: les persones enquestades que se senten insatisfetes (amb l'Estatut basc actual) contraposades a qui se sent satisfet o parcialment satisfet. Per tant, encara que les respostes possibles eren tres⁴ i la contraposició s'hauria d'establir entre aquestes tres possibilitats, el diari n'ajunta discursivament dues amb un objectiu: destacar encara més que el nombre d'enquestats que estan “insatisfes”⁵ són una minoria. L'ús de l'adverbi *sólo*, que modifica l'enunciat “deja insatisfecho al 21,3%”, persegueix també aquesta interpretació. Es tracta, doncs, d'un procediment més subtil, és a dir, menys barroer, que si s'haguessin sumat els percentatges de les altres dues respostes, però el resultat és el mateix.

Més endavant, sota el subtítol “Negociación o referéndum” l'article inicia un seguit de preguntes relacionades directament amb el pla Ibarretxe. Reproduïrem quatre paràgrafs d'aquest apartat (el segon, el tercer, el quart i el cinquè) i els anirem comentat paràgraf per paràgraf:

---

⁴ No tenim en compte els qui no contesten la pregunta perquè el diari tampoc no ho fa.

⁵ Perquè l'expressió “parcialment satisfet” implica també l'existència un cert grau d'insatisfacció.

Tras ser derrotado con rotundidad en el Congreso de los Diputados, algo que juzga como negativo el 47,7% de los encuestados, sólo un 6,2% piensa que la propuesta debe mantenerse como está y un 15,2% que Ibarretxe debe retirarla. Sin embargo, se produce un empate técnico entre los que se inclinan por que el *lehendakari* la negocie con el PP y el PSE (33,5%) y los que directamente la someterían ya a referéndum (34%), de modo que esta última opción queda en clara minoría.

Aun así, un 75,8% asegura que iría a votar ante la posibilidad de ese referéndum, que el *lehendakari* ha anunciando refiriéndose siempre a ella como una "consulta" y tras reconocer explícitamente en su comparecencia en el Congreso, el pasado día 1, que no tendría validez jurídica. Sólo un 8,7% anuncia con claridad que no iría a votar si fuese convocado a esa consulta, y un 14,1% se declara indeciso sobre su participación.

La indecisión aumenta considerablemente cuando se pregunta por el sentido del voto en ese eventual referéndum: un 46,7% de los que dicen que acudirían a depositar su voto lo haría a favor del plan, un 26,9% asegura que lo haría en contra y un 23,7% o no sabe o no contesta sobre su decisión. El 2,8% tiene claro que votaría en blanco.

Aunque es mayoría la que juzga negativamente el rechazo del *plan Ibarretxe* por el Congreso de los Diputados, un abrumador 60% de los vascos asegura que el plan "debe contar con la aprobación" del Parlamento nacional, es decir, que debe mantenerse la previsión constitucional que exige el refrendo por el Congreso para cualquier modificación de un Estatuto de autonomía. Bajo esta fórmula de reforma se tramitó en el Congreso el *plan Ibarretxe*; pero los partidos de ámbito nacional rechazaron el proyecto por considerar que iba mucho más allá de una reforma.

El primer paràgraf comença amb una oració subordinada de temps ("Tras ser derrotado con rotundidad en el Congreso de los Diputados [...]"), on l'ús del verb "derrotado" i de l'expressió modal "con rotundidad", més propis d'un afeccionat de futbol que d'un/a analista polític mesurat/a, traspua quina és la posició del diari respecte del pla Ibarretxe. Aquesta expressió va seguida d'un incís explicatiu en què se'ns informa de l'opinió negativa del 47,7% dels enquestats respecte d'aquest fet (que el Congrés de Diputats espanyol rebutgés la proposta del Parlament basc). Fixem-nos, que la informació sobre aquesta opinió, que no coincideix amb la línia editorial del diari, apareix com un incís d'una estructura subordinada, és a dir, en una posició marginal dins el discurs.

En aquest paràgraf apareix un terme nou, *encuestados*, que mereix un comentari detingut. Aquesta expressió nominal no té el mateix referent que les expressions "ciudadania vasca", "ciudadanos vascos" "vascos" o "ciudadanos" que havien aparegut fins aleshores, ja fos d'una manera explícita o bé el·lípticament⁶. Tot i que les enquestes d'opinió pretenen reflectir què pensen o creuen els membres d'una determinada comunitat o grup social sobre determinades qüestions, creiem que, tenint en compte les limitacions d'aquesta metodologia, en l'exposició dels resultats caldria ser més prudents

---

⁶ Així, els terme *encuestados* té com a referent les 1.500 persones que van respondre l'enquesta, mentre que el terme "ciudadania vasca" són els ciutadans dels tres territoris històrics (Àlaba, Guipúscoa i Biscaia) que tenen més de 18 anys (1.760.240 en el passat referèndum sobre la Constitució europea).

i evitar d'identificar aquests termes com es fa sovint als mèdia. També, per prudència, s'hi hauria de fer servir el terme enquestats o expressions que tinguin el mateix referent.

En l'article que comentem el terme *encuestados* es reserva per als comentaris de les respostes en què una part significativa d'aquests discrepa de la línia editorial del diari. Així, el segon, tercer i quart paràgraf d'aquest apartat la població de referència són les persones que van respondre l'enquesta⁷ i, en canvi, al cinquè torna a ser-ho la població basca major de 18 anys.

[Abans de continuar volem aclarir que l'observació anterior no és una llei general aplicable a aquesta mena d'articles i caldria fer una anàlisi més exhaustiva del fenomen. De moment, el que hem observat que, en d'altres textos, el terme *enquestats* o semblants no apareix en els llocs més prominents d'un article (titulars, entradeta, lead o paràgrafs inicials) si es destaquen opinions que s'oposen a la línia editorial del diari⁸].

Si continuem analitzant el segon paràgraf, al final hi trobem una conclusió sorprenent: "sólo un 6,2% piensa que la propuesta debe mantenerse como está y un 15,2% que Ibarretxe debe retirarla. Sin embargo, se produce un empate técnico entre los que se inclinan por que el *lehendakari* la negocie con el PP y el PSE (33,5%) y los que directamente la someterían ya a referéndum (34%), de modo que esta última opción queda en clara minoría". O sigui, segons *El País*, la resposta "Someter la propuesta a Referéndum" (34%) "queda en clara minoría", quan tot just s'acaba d'afirmar que hi ha un empat tècnic entre aquesta resposta i la de "Negociar con PP y PSOE" (33,5)⁹. La contradicció és flagrant, contradicció encara més evident si parem esment en l'adjectiu "clara", que complementa "minoría". Només hi trobem una "explicació": que s'hagi sumat implícitament el percentatge de la resposta "Negociar con PP i PSOE" i el de "Retirar la propuesta", la qual cosa, a més de ser un nyap des del punt de vista metodològic, seria un frau als/les lectors/es si no es diu explícitament.

D'altra banda, cal assenyalar també que el ventall de respostes proposades és inadequat, perquè no són excloents. De les cinc respostes possibles ("mantener la propuesta como está", "negociar con PP i PSOE", "retirar la propuesta", "someter la propuesta a referéndum" i "no sabe/no contesta") n'hi ha dues que són compatibles, la primera i la quarta.

El tercer paràgraf, que comenta les respostes a la pregunta "En caso de que el Gobierno vasco convocase un referéndum, ¿qué haría usted?", comença amb el connector contraargumentiu "aun así", que presenta el fragment de discurs que el precedeix com un fort argument que porta a una conclusió contrària a l'expressada en el fragment de discurs que el segueix¹⁰. En aquest cas, s'introdueix una conclusió contrària a la que

---

⁷ Com és habitual, els mèdia no informen del nombre de persones que es van negar a contestar l'enquesta, una dada més significativa del que es creu.

⁸ Un exemple paradigmàtic del que diem es pot observar a les tres notícies de la pàgina 25 d'*El Periódico de Catalunya* del dia 10 d'abril de 2005.

⁹ Els gràfics que acompanyen l'article ho deixen ben clar: la resposta que segons EP "queda en clara minoría" apareix amb un tramet gris, la tonalitat que usa el diari per assenyalar la resposta amb més percentatge.

¹⁰ Al llibre *Enlaces extraoracionales* (Sevilla, 1987), Catalina Fuentes Rodríguez el considera un sinònim col·loquial de connector *con todo*. Sobre aquest connector i d'altres, és interessant de consultar el capítol 63 (Marcadores del discurso) de la *Gramàtica descriptiva de la lengua española*, volum III (Madrid, 1999), redactat per María Antonia Martín Zorraquino i José Portolés Lazaro.

caldria esperar de l'afirmació final del segon paràgraf ("esta última opción queda en clara minoría"). Així, aquest enunciat seria un fort argument (una força argumentativa deguda en gran part a l'adjectiu "clara") que portaria a concloure que una gran part de les persones enquestades no anirien a votar si es convoqués un referèndum sobre el pla Ibarretxe. Vet aquí, però, que el 75,8 % hi respon afirmativament.

El connector traspua també una certa perplexitat del diari davant un resultat que no compleix les seves expectatives. Aquesta perplexitat es veu reforçada amb l'incís irrellevant i extemporani que ocupa la meitat d'aquest paràgraf ("ese referéndum, que el *lehendakari* ha anunciando refiriéndose siempre a ella como una "consulta" y tras reconocer explícitamente en su comparecencia en el Congreso, el pasado día 1, que no tendría validez jurídica"), en què l'enunciador sembla recriminar a les persones enquestades que, en respondre la pregunta, no hagin tingut en compte que en realitat no es tractaria d'un veritable referèndum (s'hi remarca la diferència entre un referèndum i una consulta) i/o que no tindria validesa¹¹.

En el fons, aquesta perplexitat es deu que tota l'argumentació parteix de tres idees discutibles o falses:

- La creença cega en les enquestes que la majoria dels mitjans professen els impedeix d'expressar cap mena d'escepticisme davant de determinats resultats. Fer-ho seria obrir la capsa de Pandora que portaria a la llarga a relativitzar i fins i tot desacreditar el mètode¹². Els mitjans estan obligats, doncs, a mantenir aquesta creença si volen continuar usant les enquestes per intervenir en el debat polític. Perquè si les enquestes d'opinió són poc fiables en general, encara ho són menys quan es pregunta a la gent què farà en una conjuntura futura. Així, tenint en compte que la celebració d'un referèndum/consulta sobre el pla Ibarretxe és una possibilitat a hores d'ara llunyana i inconcreta, resulta increïble la xifra d'enquestats (75%) que diuen que anirien a votar. Només a tall d'exemple recordarem que la mateixa empresa va realitzar una enquesta abans del referèndum sobre la Constitució europea i el 93,6% de les persones enquestades va respondre que "estaven disposades"¹³ a anar votar¹⁴.
- Com ja hem vist, l'argument amb què acabava el segon paràgraf (que l'opció "someter la propuesta a referéndum" "està en clara minoria"), que serveix de premissa per esperar una determinada conclusió, era fals.
- Finalment, encara que aquest argument fos cert i, per exemple, el percentatge d'enquestats que haguessin contestat que el pla Ibarretxe s'hauria de sotmetre a referèndum (o consulta) fos més reduït, no es deriva forçosament que els qui es decanten per altres opcions no anirien a votar si aquest celebrés. Per tant, és discutible la conclusió implícita a què arriba l'enunciador en acabar el segon

---

¹¹ El caràcter extemporani del comentari queda encara més palès si es té en compte que tant en el text de la pregunta com el subtítol de la notícia apareixia el mot *referéndum*, no pas *consulta*.

¹² Aquesta afirmació no entra en contradicció amb el fet que determinats comentaristes critiquen de vegades (fins i tot càusticament) aquesta metodologia, perquè a l'hora de la veritat els mitjans continuen encarregant enquestes i els seus resultats (cuinats i degudament seleccionats) són notícies de portada.

¹³ Usem l'expressió que va fer servir *El País* en comentar els resultats de l'enquesta (*El País*, 20 de desembre de 2004).

¹⁴ A l'enquesta del CIS de desembre de 2004, és a dir, dos mesos abans del referèndum, el 60% de les persones enquestades va afirmar que amb tota seguretat aniria a votar i el 13,1% que ho faria probablement.

paràgraf i que li serveix de base per a la contraargumentació amb què s'inicia el tercer paràgraf.

Comptat i debatut, tant aquest connector com l'incís comentat reflecteixin un punt de vista contrari al pla Ibarretxe i a la possibilitat que es convoqui un referèndum sobre aquesta qüestió.

El quart paràgraf exposa els resultats de les respostes a la pregunta “¿Qué votaría usted?”, que es va fer al 75,8% que havia afirmat que aniria a votar si es convocava un referèndum/consulta, i té com a nucli temàtic el nombre d'enquestats indecisos:

La indecisión aumenta considerablemente cuando se pregunta por el sentido del voto en ese eventual referéndum: un 46,7% de los que dicen que acudirían a depositar su voto lo haría a favor del plan, un 26,9% asegura que lo haría en contra y un 23,7% o no sabe o no contesta sobre su decisión. El 2,8% tiene claro que votaría en blanco.

Es pot estar temptat de justificar en termes de cohesió textual que el nucli temàtic sigui aquest i no pas un altre, ja que l'anterior paràgraf acaba amb el comentari del percentatge d'indecisos en relació a la pregunta “En caso de que el Gobierno vasco convocase un referéndum, ¿qué haría usted?” (14,1%). Ara bé, és evident que es podia haver obtingut un text perfectament cohesionat si s'hagués optat per un nucli temàtic com el percentage de persones enquestades que votaria afirmativament (46,7%). Evidentment la tria feta pel diari no és atzarosa ja que situa en un segon pla un fet que no s'ajusta a línia editorial del diari: hi ha gairebé 20 punts de diferència entre els qui votarien a favor i els qui ho farien en contra (26,9)¹⁵. D'altra banda, si en comptes de relacionar el percentatge d'indecisos d'aquesta pregunta amb l'anterior, ho féssim amb el que hi ha en convocatòries semblants, el realment sorprenent és el fet que percentatge sigui tan baix, sobretot si es considera que estem davant una hipòtesi, no pas una convocatòria concreta i amb una data fixada. Per exemple, en l'enquesta de l'institut Opina sobre el referèndum de la Constitució europea, feta dos mesos abans, el percentatge d'indecisos era del 58,8%.

Finalment, el cinquè paràgraf es centra sobre la pregunta “Considera usted que el plan Ibarretxe debe contar con la aprobación del Parlamento español”¹⁶:

Aunque es mayoría la que juzga negativamente el rechazo del *plan Ibarretxe* por el Congreso de los Diputados, un abrumador 60% de los vascos asegura que el

¹⁵ Evidentment, el nostre comentari parteix de les dades de l'enquesta i de com són reflectides al diari. En cap cas, pressuposa que ens hàgim de creure aquests resultats.

¹⁶ Qui pregunta ja respon. Una de les funcions fonamentals de les enquestes no és només *consagrar* una determinada agenda de temes sobre els quals els membres d'un grup social poden opinar, perquè se suposa, equivocadament, que en tenen una opinió més o menys formada, sinó també establir en quins termes se'n pot parlar, la qual cosa reflecteix el punt de vista de l'empresa o institució enquestadora. Així, per exemple, no és casual que l'enquesta encarregada per *El País* no plantegi preguntes com les següents, que reflecteixen el conflicte polític de fons que hi ha darrere del debat sobre pla Ibarretxe: “Considera vostè que el Parlament espanyol ha d'aprovar el que decideixi el Parlament basc?” o “Considera vostè que el Parlament espanyol ha de respectar el que decideixin els bascos i les basques?”.

plan "debe contar con la aprobación" del Parlamento nacional, es decir, que debe mantenerse la previsión constitucional que exige el referendo por el Congreso para cualquier modificación de un Estatuto de autonomía. Bajo esta fórmula de reforma se tramitó en el Congreso el *plan Ibarretxe*; pero los partidos de ámbito nacional rechazaron el proyecto por considerar que iba mucho más allá de una reforma.

En aquest darrer paràgraf de la notícia, el diari oposa, mitjançant una relació concessiva, el percentatge d'enquestats que jutja negativament el rebuig del Congrés de diputats espanyol al Pla Ibarretxe (idea que un altre cop apareix en una subordinada), al que afirma que aquest pla "debe contar con la aprobación" d'aquesta instància parlamentària (60%). A més de l'estructura concessiva, a l'hora d'establir aquesta oposició cal parar esment en la contraposició "mayoría" i "abrumador 60% de los vascos". En primer lloc, el referent del percentatge de cada pregunta és diferent: mentre l'expressió "majoria" es refereix el·lípticament a (majoria) dels enquestats, el percentatge del 60% es refereix al conjunt de bascos.

En segon lloc, cal analitzar l'ús de l'adjectiu valoratiu *abrumador*, que, com a mecanisme de modalització¹⁷, reflecteix el punt de vista de l'enunciador. Un altre cop es tracta de destacar una resposta que s'ajusta a la línia editorial del diari. Evidentment, no s'usarà aquesta adjectivització modalitzadora en comentar un percentatge de respostes semblant que s'aparti d'aquesta línia editorial. Per exemple, en comentar a la pàgina 20 el percentatge de respostes favorables al reconeixement al dret a l'autodeterminació (59,8%), l'articulista no usa cap adjectiu valoratiu com ara "abrumador" que el posi en relleu: "El 59,8% de los encuestados piensa que debe reconocerse el derecho a la autodeterminación de Euskadi [...]".

Prosseguint en l'anàlisi d'aquest paràgraf, a continuació l'articulista parafraseja mitjançant el connector *es decir* l'enunciat suara comentat: "un abrumador 60% de los vascos asegura que el plan "debe contar con la aprobación del Parlamento nacional, es decir, que debe mantenerse la previsión constitucional que exige el referendo por el Congreso para cualquier modificación de un Estatuto de autonomía." Una lectura superficial d'aquesta parafrasi ens podia portar a concloure que l'enunciador pretén afirmar que els enquestats, una part significativa dels quals afirma que coneixen poc o gens el Pla Ibarretxe, en canvi sí coneixen "la previsión constitucional [espanyola] que exige el referendo por el Congreso [espanyol] para cualquier modificación de un Estatuto de autonomía". La finalitat d'aquesta parafrasi és una altra: és l'argument que permet inserir el darrer enunciat del text, en què es justifica el rebuig del Pla Ibarretxe per part dels dos gran partits espanyols, PSOE i PP. Aparentment, aquest enunciat no té res a veure amb l'exposició dels resultats d'una enquesta, però cal recordar que un objectiu fonamental d'aquesta notícia és reforçar amb dades suposadament objectives la línia editorial del diari respecte a la iniciativa del Parlament basc. Per tant, cal relacionar-hi l'aparició d'aquesta seqüència clarament argumentativa¹⁸. Cal parar esment, a més, que aquest enunciat té com a verb principal el mot *rechazaron*, el mateix que el titular. Així

---

¹⁷ Al llibre *Comentari de texts* (Picanya, 1996), Maria Josep Cuenca defineix la modalització "com el fenomen que inclou els mecanismes utilitzats per l'emissor a fi de marcar la seva presència en el missatge."

¹⁸ No és casual que al llarg del text es recordi tres vegades el rebuig del Parlament espanyol a una proposta aprovada pel Parlament basc, però s'ometi un fet significatiu: aquesta proposta va ser aprovada per la majoria del Parlament basc.

doncs, el text comença parlant del suposat rebuig al pla Ibarretxe del 42% (qualificat de *mayoría* a l'entradeta) de la "ciudadanía vasca" i acaba amb el rebuig del PSOE i el PP.

Per acabar, paga la pena que ens detinguem en l'adjectiu *nacional*, usat dos cops en aquest paràgraf ("Parlamento nacional" i "partidos de ámbito nacional"), ja que revela el nacionalisme banal espanyol del diari, en la mesura que dia rere dia crea i recrea un àmbit referencial absolut i totalitzador: una nació anomenada Espanya.